

БАРКАМОЛ АВЛОД МАНФААТЛАРИ МУҲОФАЗАСИ

қонунчилик асосида янада мустаҳкамланади

Хар томонлама етук ёшлар жамият тараққиётида муҳим ўрин тутади. Шу боис мамлакатимизда ёш авлоднинг соғлом ва салоҳиятли бўлиб вояга етиши йўлида кенг қамровли ислохотлар амалга оширилмақда.

Маълумки, баркамол авлод манфаатларини ҳимоя қилиш ва уларга зарур имкониятлар яратишга қаратилган ислохотлар мамлакатимизда мустақилликнинг дастлабки кунлариданоқ давлат сиёсати даражасига кўтарилган эди. Жорий йилнинг «Баркамол авлод йили» деб эълон қилиниши юртимизда амалга оширилаётган ана шу эзгу ишларнинг узвий давоми бўлди.

Доимий янгилишни, эришилган ютуқларни янада мустаҳкамлашни, ижтимоий муносабатларни мунтазам равишда ҳуқуқий тартибга солишни ифода этувчи қонунчилик жараёни «Баркамол авлод йили» деб эълон қилинган жорий йилда ҳам алоҳида эътиборда. «Баркамол авлод йили» Давлат дастурида ҳам ёш авлод манфаатларини янада тўлиқ таъминлаш ва уларнинг таълим олишларини янада такомиллаштириш, шунингдек, иқтидорли, қобилиятли ўқувчи, талаба ҳамда ёшларни рағбатлантириш тизимини юксалтириш юзасидан таълим, меҳнат, иш билан таъминлаш, уларни кичик бизнес ва тадбирдорлик соҳасига кенг жалб қилиш тўғрисидаги меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатларни қайта кўриб чиқиш бу йилги ҳуқуқ ижодкорлигида-

ги муҳим вазифалардан бири этиб белгиланди.

Дастурда жами 40 дан ортиқ меъёрий-ҳуқуқий ҳужжат лойиҳалари ишлаб чиқилиши назарда тутилган бўлиб, уларнинг масъул вазирликлар, давлат қўмиталари ва идоралар томонидан ишлаб чиқилиши ва ўрнатилган тартибда ҳукуматга тақдим этиш ишларини мувофиқлаштириш вазифаси Адлия вазирлигига юклатилган. Вазирлик томонидан бу борда амалга оширилаётган ишларнинг мунтазам назорати олиб борилмоқда.

Айтиш керакки, жорий йилнинг биринчи чораги давомида Давлат дастури доирасида ёш авлоднинг ҳуқуқ ва манфаатларига дахлдор меъёрий-ҳуқуқий базани мустаҳкамлашга қаратилган бир қатор ишлар амалга оширилди. Навбатдаги амалга оширилиши лозим бўлган тадбирлар режалаштириб

олинди. Ушбу йўналишдаги чора-тадбирлар, аввалам-

бор, таълим тизимининг узвийлигини таъминлаш, маънавий етук баркамол

авлодни тарбиялаш, ёшларнинг соғлигини муҳофаза қилиш ва мустаҳ-

камлаш, вояга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлигининг олди-

Ушбу сонда:

Суд-ҳуқуқ тизими ислоҳоти: амалиёт ва самарадорлик

4

Самарали келишув қондаларга амал қилингандагина рўёбга чиқади

3

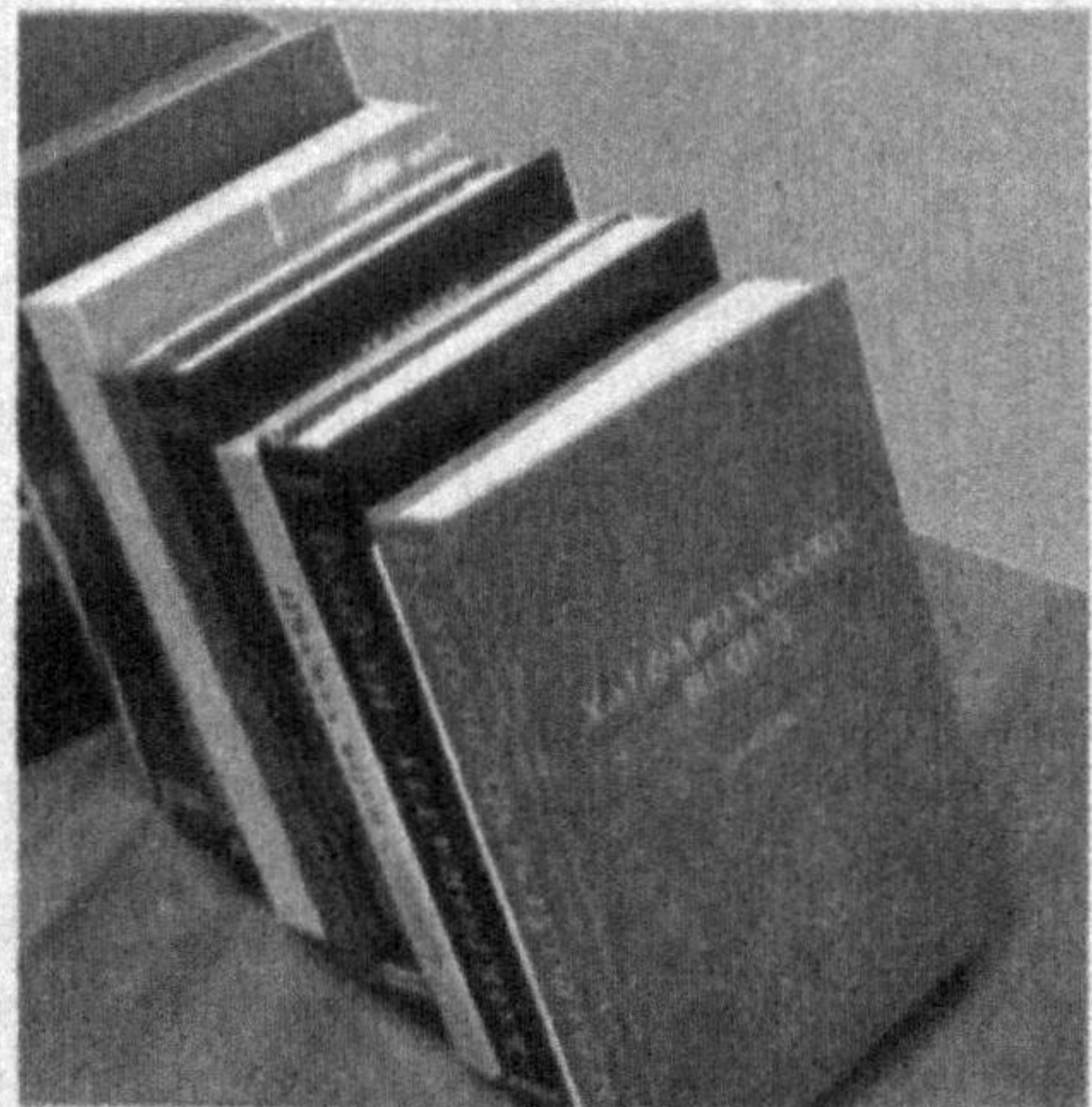
Фарзандлик бурчи уни ўз вақтида адо этиш ҳам фарз, ҳам қарз

4

Mezon

Интеллектуал мулк — тараққиёт таянчи

Президент Ислоом Каримовнинг Конституциямиз қабул қилинганнинг 17 йилгига бағишланган тантанали маросимдаги маърузасида таъкидланганидек, биз яшаётган XXI аср — интеллектуал бойлик ҳукмронлик қиладиган аср. Кимки бу ҳаққатни ўз вақтида англаб олмаса, интеллектуал билим, интеллектуал бойликка интилиш ҳар қайси миллат ва давлат учун кундалик ҳаёт мазмунига айланмаса — бундай давлат ҳақон тараққиёти йўлидан четда қолиб кетиши муқаррар.

Дарҳақиқат, мамлакатлар ривожига интеллектуал салоҳият алоҳида ўрин тутади. Эътиборлиси, фойдали ихтироси билан инсон нафақат ўз мамлақати, балки бутун башариятга наф келтириши мумкин. Шу боис ҳам интеллектуал мулкни муҳофаза қилиш ва ривожлантириш халқаро аҳамиятга молик. Бутунжаҳон интеллектуал мулк ташкилоти (БИМТ) томонидан 26 апрель — Халқаро интеллектуал мулк куни деб эълон этилиши шу мақсадга хизмат қилмоқда. (Давоми иккинчи бетда)

Mulohaza

Истиқлол йилларида юртимизда аҳил, ҳар жиҳатдан тўқис оилани ҳимоя қилиш давлат аҳамиятига молик вазифага айланди. Бош Қомусимизнинг 63-моддасида қайд этилганидек, оила жамиятнинг асосий бўғинидир ҳамда давлат муҳофазасида бўлиш ҳуқуқига эга.

Бола ҳуқуқлари ҳимояси

қонунларимизда ўз ифодасини топган

Маълумки, оила икки ёшнинг қонуний никоҳидан ташкил топади. Никоҳ эса томонларнинг ихтиёрий розилиги ва тенг ҳуқуқлилигига асосланиб тузилади. Эр-хотин ва улар ўртасида туғилган фарзандлар бир оилани ташкил қиладди. Болаларни умуминсоний қадриятларни ҳурмат қилиш, халқимизнинг асрлар давомида шаклланган маънавий меросини сақлаш ва ривожлантириш, Ва-танга юксак садоқат руҳида тарбиялаш, уларни ижтимоий фойдали меҳнатга тайёрлаш ҳар бир ота-онанинг бурчидир.

Ҳеч кимга сир эмас, айрим оилаларда эр-хотин ўртаси-

даги келишмовчилик сабаб болалар тарбияси билан боғлиқ низолар учраб туради. Хўш, судлар бундай низо-ларни кўришда қандай асосларга таянади?

Ушбу саволга жавоб беришдан олдин шуни таъ-

кидлаш керакки, болалар тарбияси билан боғлиқ бўлган низо-ларнинг судларда тўғри ҳал этилиши, биринчи галда, ота-она ва болаларнинг ҳуқуқларини муҳофаза қилиши аниқлади. (Давоми тўрттинчи бетда)

Huquqiy ma'rifat

Авалло шунга айтиш керакки, ишни судда кўришга тайёрлаш — фуқаролик ишларини ўз вақтида ва тўғри кўриб чиқиши таъминлайди. Шу маънода бу жараён суд ва ишда иштирок этувчи шахслар процессуал ҳаракатларининг мажмуини ўзида ифода этувчи биринчи инстанция судида иш юритишнинг мустақил босқичи ҳисобланади.

Фуқаролик процессуал ҳуқуқнинг ривожланиш тарихи шунга кўрсатадики, ишни судда кўришга тайёрлаш ишнинг мураккаблиги, ижтимоий аҳамияти, далилларнинг ҳажми ва бошқа жиҳатларидан қатъи назар, барча фуқаролик ишлари учун мажбурий ҳисобланади. Мазкур босқич ўтказилмаган тақдирда суд томонидан иш учун аҳамиятга эга ҳолатлар тўлиқ аниқланмай қолиши ва оқибатда суднинг ҳал қилув қарорлари бекор қилиниши мумкин.

Фуқаролик ишларини судда кўришга тайёрлаш тартиби

Ишни судда кўришга тайёрлаш жараёнида судья ва процесс иштирокчиларининг процессуал фаолиятларини таҳлил қилиш шундан далолат берадики, мазкур жараёнда, энг аввало, тарафларнинг тортишуви ва тенг ҳуқуқлилиги таъминланадиган қатъий амал қилиш лозим. Зеро, ишни судда кўришга тайёрлаш босқичида улар ўзларининг талаб ва эътирозларини асословчи, шунингдек, низо-ни тўғри ҳал этиш учун аҳамиятга эга бўлган фактларни судга тақдим

этади. Судга тақдим этилаётган ҳужжатлар ҳажми ва доирасини тарафлар мустақил белгилайди.

Фуқаролик ишларининг қайси тараф фойдасига ҳал этилиши кўп жиҳатдан тарафларнинг қайси бири ишни судда кўришга тайёрлаш жараёнида ўзига берилган имкониятлардан, хусусан, далилларни тақдим этиш каби процессуал ҳаракатлардан самарали фойдаланишига ҳам боғлиқ.

(Давоми учинчи бетда)

Qonun ko'magi

Шартнома интизоми

у иқтисодиётнинг ривожланиши кафолатидир

Бозор муносабатлари ўз моҳиятига кўра, энг аввало, тарафлар ўртасидаги муносабатлардан келиб чиқади. Улар орасида шартномалар муҳим ўрин эгаллайди. Шартнома ҳуқуқий тартибга солиш воситалари ичда универсал, мослашувчан, тарафлар манфаатларини ва тенг ҳуқуқлилигини таъминловчи юридик воситадир. Ижтимоий муносабатларни шартномалар орқали тартибга солиш чуқур демократик моҳиятга эга бўлиб, бунда у биринчидан, тарафларнинг тенг ҳуқуқлилигини, ўзаро манфаатдорлик ва манфаатлар мувозанатини, ҳуқуқ ва мажбуриятлар узвий бирлигини таъминлайди.

Мамлакатимизда шартномавий муносабатларни тартибга солишга қаратилган бир қатор меъёрий-ҳуқуқий ҳужжатлар қабул қилинган. Жумладан, Конституциямизнинг 53-моддасида белгиланганидек, бозор муносабатларини ривожлантиришга қаратилган Ўзбекистон иқтисодиётининг негизини хилма-хил шакллардаги мулк ташкил этади. Давлат истеъмолчиларнинг ҳуқуқи устуңлигини ҳисобга олиб, иқтисодий фаолият, тадбиркорлик ва меҳнат қилиш эркинлигини, барча мулк шаклларидаги тенг ҳуқуқлилигини ва ҳуқуқий жиҳатдан баб-баравар муҳофаза этилишини кафолатлайди. Хусусий мулк бошқа мулк шакллари каби дахлсиз ва давлат ҳимоясидандир. Мулкдор фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда ва тартибдагина мулкдан маҳрум этилиши мумкин. (Давоми иккинчи бетда)

Inson va tabiat

Мамлакатимиз Президенти Ислоом Каримов Олий Мажлиси Қонунчилик палатаси ва Сенатнинг кўшма мажлисидаги маърузасида Ўзбекистон экологик ҳаракатидан Қонунчилик палатасига сайланган депутатлар олдида турган вазифалар ҳақида гапирар экан, «мазкур ҳаракатдан сайланган депутатлар атроф муҳитини муҳофаза қилиш соҳасига оид қонунчиликни янада ривожлантиришга, марказда ва жойларда давлат ҳокимияти идоралари, шунингдек, турли ижтимоий ва бошқа тузилмаларнинг бу соҳада шу пайтга қадар қабул қилинган ҳужжатларни сўзсиз бажариш бўйича масъулиятини ошириш юзасидан тизимли ишларни ташкил қилишга кўмаклашишлари лозим», дея Экоҳаракатнинг ҳаракат дастурига янада аниқлик киритиб, устувор йўналишларни белгилаб берди.

Табиат мусаффолиги — аҳоли саломатлиги гарови

Бу, ўз навбатида, Олий Мажлиси Қонунчилик палатасига Ўзбекистон экологик ҳаракатидан сайланган депутатларга юксак ишонч билдирилганлиги баробарида, мамлакатимиз атроф табиий муҳитини муҳофаза қилиш, экологик ҳолатни яхшилаш, аҳоли саломатлигини таъминлаш борасидаги вазифаларни собитдамлик билан амалга ошириш борасидаги фаолиятида юксак масъулият ҳам демакдир. (Давоми учинчи бетда)

Mezon Интеллектуал мулк — тараққиёт таянчи

(Давоми. Бошланиш биринчи бетда)

Интеллектуал мулк кунини бу йил халқаро миқёсда ўнинчи марта нишонланди. Аммо бу масалага эътиборнинг тарихи аслида анча узок. Чунки 1883 йил 20 мартда Сан-от мулкни муҳофаза қилиш тўғрисида Париж конвенцияси, 1886 йил 9 сентябрда Адабий-баддий асарларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Берн Конвенцияси қабул қилинган. Мазкур ҳужжатларда интеллектуал мулк объектлари ва уларнинг муаллифлари ҳуқуқларини химоя қилиш ўз ифодасини топган. XX асрга келиб БИМТ ташкил этилиши билан бу борадаги ишлар янги босқичга кўтарилди. 1970 йил 26 апрелда ушбу ташкилотни таъсис этишга қаратилган Конвенциянинг кучга киргани бу борадаги муҳим кадам бўлди. Фақат орадан анча йил ўтиб, яъни 2000 йилдан бошлаб 26 апрель — Халқаро интеллектуал мулк кунини сифатида тақвимдан жой олди ва БИТМга аъзо 184 давлатда бу кун кенг нишонланади.

Таъкидлаш керакики, бу йил ушбу санада БИМТ «Инновация — дунёни бирлаштиради» мавзусига эътибор қаратди. Мамлакатимизда эса бу масала давлат сиваси даражасига кўтарилган. Президентимизнинг 2008 йил 15 июлда қабул қилинган «Инновацион лойиҳалар ва технологияларни ишлаб чиқаришга татбиқ этишни рағбатлантириш борасидаги қўшимча чоратadbирлар тўғрисида»ги қарори айни шу мавзуда қабул қилинган, илмий-амалий тадқиқотлар ва инновацион ишланмалар ривожига замин яратди. Зеро, ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техника ва технологияни янгилашда бунинг аҳамияти беқийс. Шунинг учун илмий-тадқиқот институтилари ҳамда реал сектордаги ўртасида узвий ҳамкорлик алоқалари ўрнатилган. Бу йўналишда юртимизда аънавий равишда инновацион гоёлар, технологиялар ва лойиҳалар республика ярмаркаси ўтказиб келинмоқда. Бу йил учинчи марта ўтказилган ярмаркада умумий қиймати 3,2 миллиард сўмдан ортиқ қарийб 130 та шартнома имзоланди. Ярмаркада саноат, қишлоқ хўжалиги, соғлиқни сақлаш, фармацевтика, ахборот-коммуникация технологиялари, илм-фан ва таълим соҳалари учун 600 дан ортиқ истеблотли инновация лойиҳалари, ишланмалар, юқори технологик ускуналар намуналари намойиш этилди.

Давлатимиз раҳбари Ислам Каримов ташаббуси билан ишлаб чиқилиб ҳаётга изчил татбиқ этилаётган Инкирозга қарши чоралар дастурида ҳам

корхоналарни модернизация қилиш, техник ва технологик қайта жиҳозлашни янада жадаллаштириш, замонавий, мослашувчан технологияларни кенг жорий этиш масаласига алоҳида эътибор қаратилган. Бу вазифалар ижроси инновацион фаолиятнинг ривожини, уларни амалиётга самарали татбиқ этишга йўл очмоқда.

Бу йўналишдаги ишларнинг муваффақияти, албатта, унинг ҳуқуқий асосларига ҳам боғлиқ. Жумладан, Бош қомушимизнинг 42-моддасида эътироф этилганидек, давлат жамиятнинг маданий, илмий ва техникавий ривожланишига ғамхўрлик қилади. Ушбу конституциявий меъёрнинг амалда ўз ифодасини топиши учун «Ихтиролар, фойдали моделлар ва саноат намуналари тўғрисида», «Товар белгилари, хизмат кўрсатиш белгилари ва уларга келиб чиққан жой номлари тўғрисида»ги каби қонунлар ва бошқа кўплаб меъёрли ҳужжатлар қабул қилинган. Шунингдек, мамлакатимиз интеллектуал мулкни муҳофаза қилиш соҳасида кўплаб халқаро шартнома ва битимларда иштирок этмоқда. Ўзбекистон бу йўналишда ЮНЕСКО, БИМТ каби қатор халқаро ва минтақавий ташкилотлар билан фаол ҳамкорлик қилиб келмоқда. Мамлакатимизнинг Берн Конвенциясига қўшилгани бу йўналишдаги ишлар кўламини янада кенгайтириб, муаллифлар ва уларга тенглаштирилган бошқа ҳуқуқ эгалари учун катта имкониятлар яратди. Бу илмий-техникавий ишланмаларни ҳорижда муҳофаза қилишга ва экспортларнинг ташқи иқтисодий фаолиятига ҳамда чет эл инвестицияларини миллий саноатимизга жалб қилиш имконини бермоқда.

Вазирлар Маҳкамасининг 2002 йил 14 июнда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идораси фаолиятини ташкил этиш тўғрисида»ги қарори асосида ихтиролар, фойдали моделлар, саноат намуналари, товар белгиларини ҳуқуқий муҳофаза қилиш жорий қилинган. Ҳозирги кунда буларнинг доираси янада кенгайтирилиб, ЭХМ учун дастурлар, маълумотлар базалари, ўсимлик навлари, ҳайвон зотлари, интеграл микросхемалар топологиялари, товар келиб чиққан жой номлари каби ўндан ортиқ интеллектуал мулк объекти муҳофазага олинган. Аҳамиятли томони шундаки, патентли химоялаш тизими — илмий ишланманинг ҳуқуқий химоясини таъминлаш билан бирга уни ишлаб чиқаришга жорий этишга йўл очди.

Ўзбекистон Республикаси Давлат патент идорасидан маъ-

(Давоми. Бошланиш биринчи бетда)

лум қилишлари, давлат экспортиса текшириши ва ҳулосаларига биноан интеллектуал мулк давлат реестрларида 31 мингдан зиёд объект рўйхатдан ўтказилган. Айтиш жоизки, Патент ҳужжатлари давлат фонди — олимлар, турли соҳа мутахассислари, янги техника ва технологияларнинг ишлаб чиқувчилари учун миллий ва хорижий патент ҳужжатларини тақдим этадиган йирик марказлардандир.

Давлат патент идораси 2009 йилда илмий-техник тараққиётнинг асосий йўналишларини бўйича ўзбекистонлик ихтирочилар томонидан яратилган юзта муҳим ва истиқболли ишланмалар тавсифларини дафтарга қабул қилинди. Мазкур кодексда фуқаролик қонун ҳужжатларининг асосий негизларидан бири сифатида қуйидаги қоида белгиланди: фуқаролар (ҳисмоний шахслар) ва юридик шахслар ўз фуқаролик ҳуқуқларига ўз эркинликларига мувофиқ эга бўладилар ва бу ҳуқуқларини ўз манфаатларини кўзлаб амалга оширишлари учун шартнома асосида ўз ҳуқуқ ва бурчларини белгилашда ва қонун ҳужжатларига зид бўлмаган ҳар қандай шартнома шартларини аниқлашда эркиндирлар.

Ушбу кодекс талабидан келиб чиққан ҳолда, шартномага қуйидагича таъриф бериш мақсадида мувофиқ шартнома — икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишувидир.

Шартномалар тўғрисида фикр юритганимизда, албатта, шартнома тузиш эркинлиги тамойилига тўхталиб ўтиш керак. Ушбу тамойил Фуқаролик кодексининг 354-моддасида, фуқаролар ва юридик шахслар шартнома тузишда эркиндирлар, деган қоида билан янада мустаҳкамланди.

Мамлакатимизда тадбиркорлик фаолиятининг йўналишлари тобора кенгайиб бораётган экан, табиийки, улар ўртасидаги шартномавий

муносабатларнинг такомиллаштирилиб борилиши ҳам давр талабидир.

Ҳўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги шартномавий муносабатларни тартибга солиш мақсадида «Ҳўжалик юритувчи

шув ҳўжалик шартномаси дейилади».

Кўриб турганимиздек, иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

2010-йил — Barkamol avlod yili

Баркамол авлод манфаатлари муҳофазаси қонунчилик асосида янада мустаҳкамланади

биринчи ўқишда қабул қилинган «Воёга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тўғрисида»ги қонун лойиҳаси Баркамол авлод тарбиясига бевосита дахлдор муҳим ҳужжат ҳисобланади. Мазкур қонун лойиҳасида воёга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тизимига кирувчи идоралар ва муассасаларнинг аниқ вазифалари, уларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари белгиланди ҳамда ижтимоий ҳавфи ҳолатда бўлган воёга етмаган шахснинг ҳуқуқий ҳолати ва уни ижтимоий-ҳуқуқий ва педагогик реабилитация қилиш масалалари, шунингдек, воёга етмаганлар назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлигининг бошқа муҳим жиҳатлари ўз аксини топди. Ушбу қонуннинг қабул қилиниши воёга етмаганларнинг назоратсизлиги ва ҳуқуқбузарлиги профилактикаси тизимига кирувчи идоралар ва муассасалар масъулиятини ошириш ҳамда воёга етмаганлар ноҳўя хатти-ҳаракатларининг олдини олишга қаратилган тадбирлар самарадорлигини ошириш имконини беради.

«Баркамол авлод йили» Давлат дастурида, шунингдек, «Алкоголи ичимликлар ва тамаки тарқатилиши ҳамда 20 ёшга тўлма-

ган шахслар томонидан алкоголь истеъмол қилиш ва тамаки чекиши чеклаш тўғрисида»ги, «Жисмоний тарбия ва спорт тўғрисида»ги (янги таҳрирдаги) қонун лойиҳаларини, шунингдек, бир қатор қонуности ҳужжатлари лойиҳаларини ишлаб чиқиш ва қабул қилиш ҳуқуқ ижодкорлиги борасидаги муҳим вазифалардан ҳисобланади. Бу борада ҳам масъ-

ул вазирлик ва идоралар тегишли чора-тадбирларни амалга оширишмоқда.

Хулоса қилиб айтганда, буларнинг барчаси келажакимиз эгаларининг манфаатларини қонун йўли билан муҳофаза этишга хизмат қилади.

Нусрат Тўйчиев,
Адлия вазирлиги
бошқармаси бошлиғи

Qonun ko'magi

(Давоми. Бошланиш биринчи бетда)

Ушбу конституциявий қоидадан келиб чиқиб, бевосита шартномавий муносабатларни тартибга солишга қаратилган қоидаларни ўзидан муҳимлаштирган Фуқаролик кодексига қабул қилинди. Мазкур кодексда фуқаролик қонун ҳужжатларининг асосий негизларидан бири сифатида қуйидаги қоида белгиланди: фуқаролар (ҳисмоний шахслар) ва юридик шахслар ўз фуқаролик ҳуқуқларига ўз эркинликларига мувофиқ эга бўладилар ва бу ҳуқуқларини ўз манфаатларини кўзлаб амалга оширишлари учун шартнома асосида ўз ҳуқуқ ва бурчларини белгилашда ва қонун ҳужжатларига зид бўлмаган ҳар қандай шартнома шартларини аниқлашда эркиндирлар.

Ушбу кодекс талабидан келиб чиққан ҳолда, шартномага қуйидагича таъриф бериш мақсадида мувофиқ шартнома — икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқ ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишувидир.

Шартномалар тўғрисида фикр юритганимизда, албатта, шартнома тузиш эркинлиги тамойилига тўхталиб ўтиш керак. Ушбу тамойил Фуқаролик кодексининг 354-моддасида, фуқаролар ва юридик шахслар шартнома тузишда эркиндирлар, деган қоида билан янада мустаҳкамланди.

Мамлакатимизда тадбиркорлик фаолиятининг йўналишлари тобора кенгайиб бораётган экан, табиийки, улар ўртасидаги шартномавий

муносабатларнинг такомиллаштирилиб борилиши ҳам давр талабидир.

Ҳўжалик юритувчи субъектлар ўртасидаги шартномавий муносабатларни тартибга солиш мақсадида «Ҳўжалик юритувчи

шув ҳўжалик шартномаси дейилади».

Кўриб турганимиздек, иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

ралари зарур ташкилий ва ҳуқуқий ёрдам кўрсатишидир. Шунингдек, мамлакатимиз иқтисодийнинг асосий кўчларидан бўлган тадбиркорлик субъектларининг ривожланиши ва тараққиёти этиштиришда муҳим омиллардан

Шартнома интизоми у иқтисодийнинг ривожланиши кафолатидир

субъектлар фаолиятининг шартномавий-ҳуқуқий базаси тўғрисида»ги қонун қабул қилинди. Унда ҳўжалик шартномасига қуйидагича таъриф берилган: «Тарафлардан бири шартлашган мўддатда тадбиркорлик фаолияти соҳасида товарларни бериш, ишларни бажариш ёки хизматлар кўрсатиш мажбуриятини оладиган, иккинчи тараф эса тоқорлик фаолиятининг йўналишлари тобора кенгайиб бораётган экан, табиийки, улар ўртасидаги шартномавий

фаатларини химоя қилиш бўйича адлия идоралари томонидан жорий йилнинг биринчи чораги давомида тегишли идораларга 389 та огоҳнома ва 447 та тақдимнома киритилди. Ушбу тақдимномалар натижасида фермер хўжалиқлари фойдасига 5,5 миллиард сўмдан ортиқ маблағ ундириб берилди.

Шунингдек, ҳўжалик судларига 7,5 миллиард сўмликдан ортиқ даъво аризалари киритилди. Қонунбузилиши ҳолатларига йўл

қўйган шахсларни маъмурий жавобгарликка тортиш бўйича 53 та ҳамда жиноий жавобгарликка тортиш бўйича 1 та тақлиф киритилди.

Масалан, Фарғона вилоятининг Учкўприк туманидаги «Ал Мусо отахон» масъулияти чекланган жамиятининг раҳбари У.Мирзаеванинг «Кўқондонмахсулотлари» акциядорлик жамияти томонидан шартнома мажбуриятлари бажарилмаётганидан норози бўлиб ёзган мурожаати бўйича вилоят адлия бошқармаси ўтказган ўрганиш натижасида аниқланган қонунбузилиши ҳолати юзасидан жорий йилнинг 16 январь кунини вилоят ҳўжалик судига даъво аризаси киритилди. Ушбу даъво аризаси вилоят ҳўжалик суди томонидан кўриб чиқилиб, «Ал Мусо отахон» МЧЖ фойдасига «Кўқондонмахсулотлари» АЖдан 30 миллион 428 минг сўм пул маблағи ундириш ҳақида хал қилув қарори чиқарилди.

Шартноманинг аҳамиятли томони шундаки, бозор шароитида ҳўжалик юритувчи субъектлар фаолиятини ташкил этиш ва улар ўртасидаги муносабатларнинг вужудга келиши фақат шартнома орқалигина амалга оширилиши мумкин. Шартнома бунда ягона ҳуқуқий тартибга солувчи юридик восита бўлиб хизмат қилади. Фақат шартномага бозор тизими тарафларнинг тенглигини, манфаатларини таъминлашни, ҳуқуқларини химоя қилишни қатъий кафолатлай олади.

Миробид МИРСОДИКОВ,
Аъзамжон САРАБЕКОВ,
Адлия вазирлиги
масъул ходимлари

Muloqot

— Айтинг-чи, ҳўжалик ишларида суд ишга дахлдор бўлмаган тарафни алмаштириши мумкинми?

Ш.ШАЙМАРДОНОВ,
Чиноз шахри

— Ҳўжалик-процессуал кодексининг 38-моддасига асосан бу масalani хал этиш мумкин. Жумладан, ҳўжалик суди даъво тақдим этиш ҳуқуқига эга бўлмаган шахс томонидан ёки даъво бўйича жавоб бериши лозим бўлмаган шахсга нисбатан тақдим этилганини аниқласа, хал қилув қарори қабул қилинганга қадар, даъвогарнинг розилиги билан дастлабки даъвогар ёки жавобгарнинг ишга дахлдор даъвогар ёки жавобгар билан алмаштирилишига йўл қўйиши мумкин.

Ишга дахлдор бўлмаган тараф ҳўжалик судининг ташаббуси билан алмаштирилиши мумкин, бироқ даъвогар ўзининг бошқа шахс билан алмаштирилишига рози бўлмаса, бу шахс ишда низо юзасидан мустақил талаблар билан арз қилувчи ўзининг шахс сифатида қатнашишга ҳақли ва бу ҳақда суд ушбу шахсни хабардор қилади.

Агар даъвогар жавобгарни бошқа шахс билан алмаштиришга рози бўлмаса, суд даъвогарнинг розилиги билан бу шахсни иккинчи жавобгар сифатида ишга жалб қилиши мумкин.

Ишга дахлдор бўлмаган тараф алмаштирилганини тўғрисида суд ажрим чиқаради. Ишга дахлдор бўлмаган тараф алмаштирилганидан сўнг ишчи кўриш янгидан бошланади.

— Айтинг-чи, ижодий таътилларнинг мўддати қанча?

Н.САЙДУЛЛАЕВ,
Оқдарё тумани

— Ижодий таътилларнинг мўддати Вазирлар Маҳкамасининг 1997 йил 11-мартдаги 133-сонли қарорига белгиланган бўлиб, унга асосан, ишлаб чиқариш ёки педагогик фаолиятни илмий иш билан бирга муваффақиятли олиб борувчи шахслар учун илм толибларига номзодлик ва докторлик илмий даражаларини олиш диссертацияларини, шунингдек, дарсликлар ва ўқув-услубий қўлланмалар кўлбазмаларини тугаллашлари учун муаллифларга шарт-шароитлар яратиш мақсадида асосий иш жойларидаги ўртача ойлик иш ҳақлари ва лавозимлари сақланган ҳолда:

- номзодлик диссертациясини ва дарсликлар ҳамда ўқув-услубий қўлланмаларни тугаллашлари учун муаллифларга 3 ойгача;

- докторлик диссертациясини тугаллаш учун 6 ойгача бўлган мўддатда ижодий таътил берилади.

Ижодий таътилларга ҳақ тўлаш белгиланган меҳнатга ҳақ тўлаш фонди, шунингдек, илмий кадрлар тайёрлаш учун назарда тутилган маблағлар доирасида амалга оширилади.

Саволга юридик фанлари номзоди Саломат НИЁЗОВА жавоб берди.

Газетхон савол беради...

Ҳар қандай иллатнинг илдизи бекорчиликдир. Чунки текин-хўрлик, бошқалар ҳақида хиёнат каби жиноятлар кўпинча бекорчилик ва ялқовликдан келиб чиқади.

...Жовот Нарзуллаев, Ўткир Саидов, Неъмат Гадоевлар асли ғиждувонлик. Улар оилали, бола-чақали бўлишса-да, ҳали бирор касбнинг бошини туттирмаган.

— Жовот ака, ғижинглаб турган оппоқ бедовингаз бўлса, унинг беминнат хизматидан фойдалансақ, ошиғимиз оли бўлади, — деди Ўткир.

— Очиркоқ гапир. Нима қилмаиз дейсан? — саволмуз қаради Жовот Ўткирга.

— Масалан, бизнес. Шерик ҳам бор. Исми — Неъмат. Гап чикрмайдиган, ўзига маҳкам йитти. Кўшни республикалардан товуқ гўшти келтириб, сотамиз. Бухорода товуқ гўштининг бозори чакқон. Жарак-жарак фойда кўрамиз. Улушнингиздан ташвиш тортиманг.

— Сен, Ўткир ука, мени чув туширмасанг, дейман. Мен 18 феврал кунини ғиждувондан йўловчилар олиб, Ташкентга йўл олам. Кайтишда машинага кам одам олам. Сен ўша «окорочкан»ни тайёр қилиб қўй.

зуллаев Ташкентга йўловчиларни тушириб, яна Бухоро томон йўлга чиқди. Қоқ ярим тунда Гулистон бозорини ёндайди автобекатга етиб келди. Неъмат Гадоев ва Ўткир Саидов «Мерседес Бенц 0303422» русумли 30С9402 давлат рақамли автобусга кўзлари тушиб, енгил тортишди, кифёларидан хавотирлик аломатлари йўқолди.

Шу ўринда автобуснинг кимга тегишли эканига ойдинлик киритиб ўтайлик. Унинг эгаси — Жамшид Тилавов. Ташкент шаҳар Шайхонтоҳур тумани, «Бешёғоч» кўчаси, 15-ўй, 2-хонадонда яшайди. Жовот Нарзуллаев ва Ўткир Саидовнинг кўёви Шерали Атоев автобусда «Ғиждувон» — Ташкент, «Ташкент — Ғиждувон» йўналиши бўйича аҳолига транспорт хизмати кўрсатишда. Аммо улар пуллик хизмат кўрсатиш учун ҳеч қандай ҳужжат расмийлаштиришмаган.

Номаълум шахслардан сотиб олинган, Гулистон ва Жиззах автошўхбечаларида картон қўтиларга солинган товуқ гўшти ўша автобусга юкланди. Кишини охириги ойи бўлгани, баҳор эшик қоқиб тургани учун ҳаво унча совуқ эмасди. Шу боис музлатилган гўштни юклашга кўп вақт кетмади. Ҳали тонг отмай, автобус Бухоро сари ҳаракатлана бошлади.

— Жовот ака, — деди ишлари силлик кўчаётганидан хурсанд бўлган Ўткир Саидов. — Эсон-омон юкларни манзилга олиб борсангиз, хар бир кутиси учун 800 сўмдан, жами 480.000 сўми санаб оласиз. Э, айтганча, юкларни Бухоро шаҳар «Газели» шох — кўчасига, «Боржиганат» чойхонасининг ёрдамчи ҳўжалиғи ҳовлисига туширасиз. Чойхонада йигитлар юкларни тушириб олишди. Уларга хабар берилган. Биз тақсидда ортингиздан етиб борамиз.

19 феврал кунини эрталаб соат 7.30 ларда «Мерседес-Бенц» шиддат билан «Боржиганат» чойхонаси ёрдамчи ҳўжалиғи ҳовлисига кириб келди. Орадан бир неча дақиқа ўтар-ўтмас, ҳовлига тегишли идораларни таништиришди. Машина юкхонаси ва салонини кўздан кечиришди. Олиб келинган товуқ гўштининг эгасини сўрашди.

— Махсулотларни Гулистон ва Жиззах шаҳарларидан Ўткир Саидов ва Неъмат Гадоевлар юклашди. Хизмат ҳақини тўлашга ваъда беришди. Тирричилик қилиш керак-ку, — деди ходимларга Жовот Нарзуллаев. — Махсулотлар учун ҳеч қандай ҳужжат беришмади.

Божхона ходимлари автобусни кўздан кечириш, далилий ашёларни олиш ва транспорт воситасини ушлаб туриш тўғрисида баённома расмийлаштиришди.

Jinoyatga jazo miqatrag

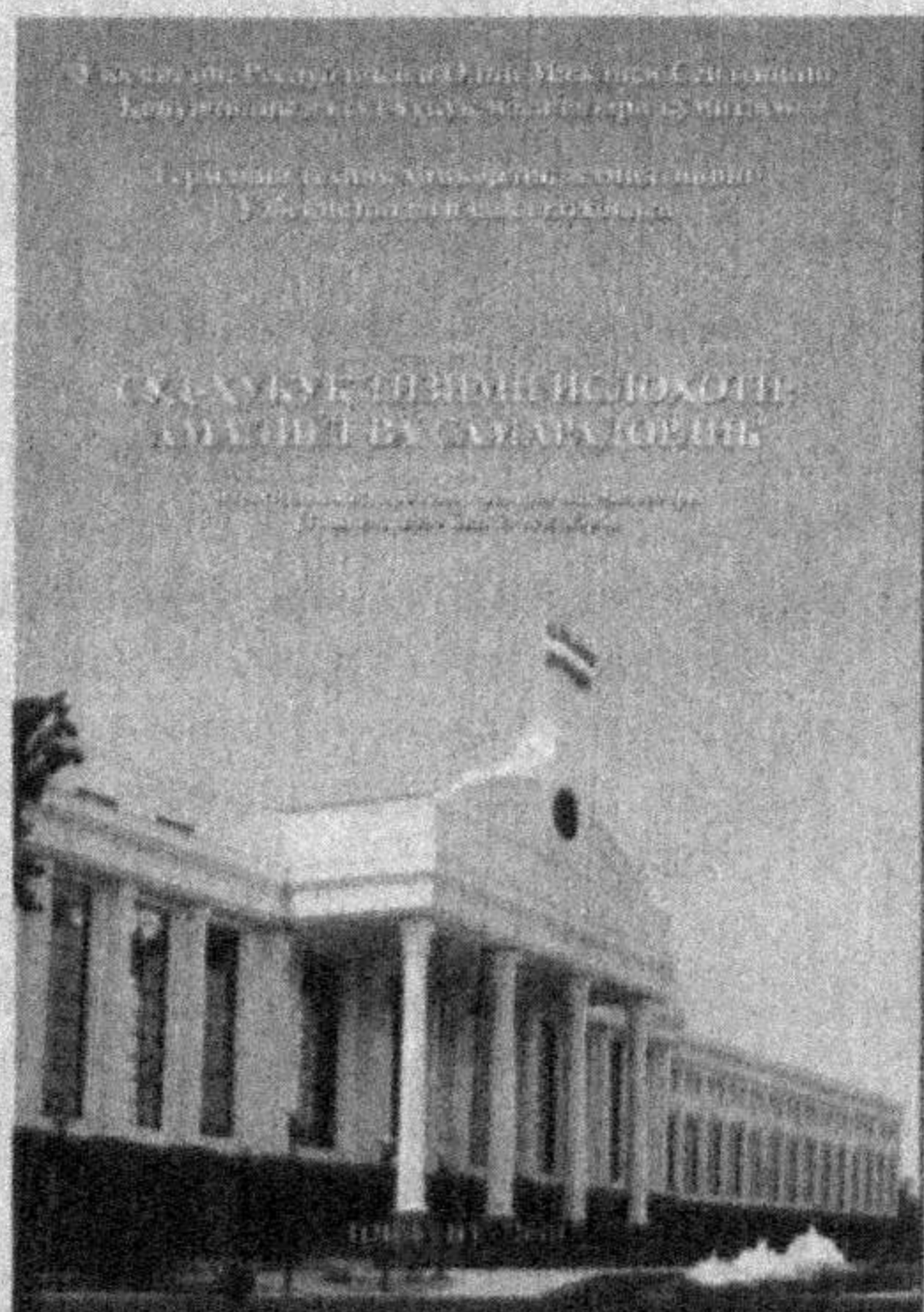
Эгри йўл

Mutolaa

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси томонидан «Суд-ҳуқуқ тизими ислоҳоти: амалиёт ва самарадорлик» деб номланган янги тўпلام тайёрланди.

Суд-ҳуқуқ тизими ислоҳоти: амалиёт ва самарадорлик

Айтиш жоизки, 2009 йил 30 сентябрда мажмур қўмита Германия техник ҳамкорлик жамиятининг Ўзбекистондаги ваколатхонаси билан ҳамкорликда «Суд-ҳуқуқ тизими ислоҳоти: амалиёт ва самарадорлик» мавзuida халқаро конференция ташкил этган эди.

Олий Мажлиси Сенатининг Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитаси

Мамлакатимизда 2008 йил 1 январдан бошлаб ўлим жазосини бекор қилиш тўғрисида, шунингдек, фуқароларни қамқоқ олишга санкция бериш ҳуқуқини прокуратурадан судларга ўтказиш тўғрисида 2007 йилда қабул қилинган Ўзбекистон Республикаси қонунлари бутун дунёда улкан қизиқиш ва эътибор уйғотди.

Мажмур янги китоб ўқувчиларни Олий Мажлиси Сенати Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ўтган беш йил мобайнидаги қонунчилик, назорат-таҳлил фаолияти, ўтказилган тадбирлар, конференция, давра суҳбати ва семинарлар ҳақида батафсил маълумотлар билан ҳам таништиради.

Дарҳақиқат, ўтган беш йил мобайнида қабул қилинган 58 та қонунга мурофий, суд-ҳуқуқ тизимидagi ислоҳотлар янада чуқурлаштирилди. Шу даврда жинсий жазо тизимини либераллаштириш, амалда суд ҳокимиятининг мустақиллигини таъминлаш жараёнидаги қатъий эътибор берилди.

Алишер МАҲМУДОВ, ҳуқуқшунос

Mulohaza

Бола ҳуқуқлари ҳимояси қонунларимизда ўз ифодасини топган

(Давоми. Бошланиши биринчи бетда)

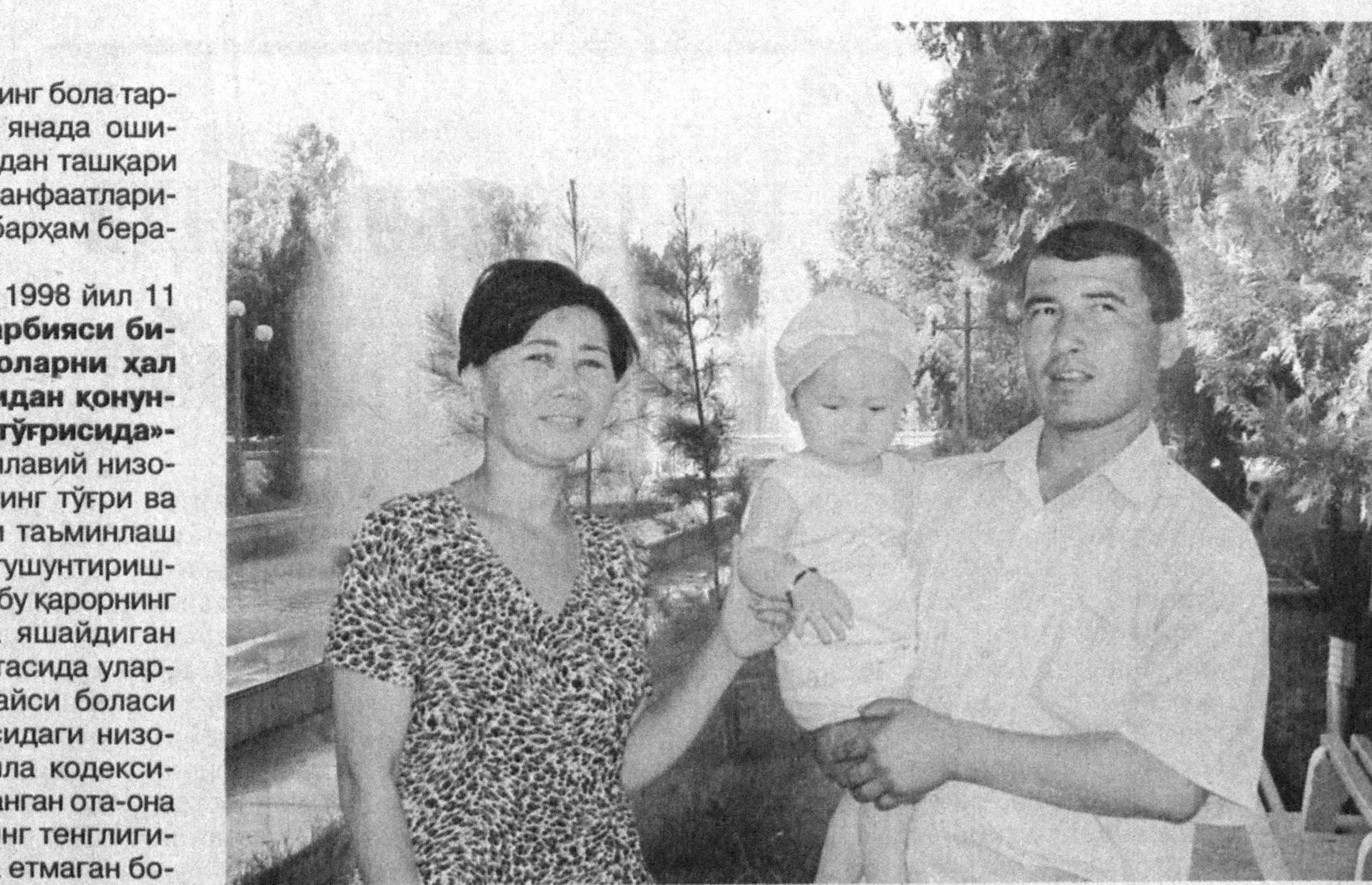
Иккинчидан, бу ота-онанинг бола тарбиясидаги масъулиятини янада оширишга хизмат қилади. Бундан ташқари ота-онанинг ўз фарзанди манфаатларига зид ҳаракатлари ҳам барҳам беради.

Олий суд Пленумининг 1998 йил 11 сентябрдаги «Бола тарбияси билан боғлиқ бўлган низоларни ҳал қилишда судлар томонидан қонунлари қўллаш амалиёти тўғрисида»ги қароридан бу турдаги оилавий низоларни кўришда қонунларнинг тўғри ва бир хилда қўлланилишини таъминлаш юзасидан аниқ раҳбарий тушунтиришлар берилган.

Шунингдек, ушбу Пленум қароридан суд ота-онанинг бундан маънавий-маънавий ахлоқий устунлиги болани унга олиб бериш учун асос бўла олмаганини назарда тутиш, боланинг ота-онанинг ака-ука, опа-сингиллардан қайси бирига боғлиқ қолганини, ота-онанинг қайси бири болаларга кўпроқ гамҳўрлик ва эътибор кўрсатаётганини, болаларнинг ёши ва ота-онанинг қайси бирига кўнгил қўйганини, ота-онанинг ахлоқий ва шахсий фазилатларини, болани тарбиялаш ва унинг камолоти учун шарт-шароитлар яратиши, моддий ҳаётда оилавий ахлоқий эътиборга олиниши лозимлиги ҳақида раҳбарий тушунтириш берилган.

Фикримиз куруқ бўлмаслиги учун энди мисолларга тўхталасак. Даввогар Мохмур Бўтаева (исм-шарифлар ўзгартирилди) жавобгар Хўжамурод Бўтаев билан қонуний никоҳдан ўтиб, оила қуришган. Биргаликдаги турмушлари давомида уч нафар фарзанд дунёга келган.

Даввогар М.Бўтаева учинчи фарзандига ҳомиладор пайтда оилавий келиш-

Мовчилик боис ота-онанинг келиши билан оиланинг қайта ташкил топиши билан боғлиқ бўлган низоларни ҳал қилишда судлар томонидан қонунлари қўллаш амалиёти тўғрисида

Мажмур янги китоб ўқувчиларни Олий Мажлиси Сенати Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ўтган беш йил мобайнидаги қонунчилик, назорат-таҳлил фаолияти, ўтказилган тадбирлар, конференция, давра суҳбати ва семинарлар ҳақида батафсил маълумотлар билан ҳам таништиради.

Фикримиз куруқ бўлмаслиги учун энди мисолларга тўхталасак. Даввогар Мохмур Бўтаева (исм-шарифлар ўзгартирилди) жавобгар Хўжамурод Бўтаев билан қонуний никоҳдан ўтиб, оила қуришган.

Даввогар М.Бўтаева учинчи фарзандига ҳомиладор пайтда оилавий келиш-

мовчилик боис ота-онанинг келиши билан оиланинг қайта ташкил топиши билан боғлиқ бўлган низоларни ҳал қилишда судлар томонидан қонунлари қўллаш амалиёти тўғрисида

Мажмур янги китоб ўқувчиларни Олий Мажлиси Сенати Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ўтган беш йил мобайнидаги қонунчилик, назорат-таҳлил фаолияти, ўтказилган тадбирлар, конференция, давра суҳбати ва семинарлар ҳақида батафсил маълумотлар билан ҳам таништиради.

Фикримиз куруқ бўлмаслиги учун энди мисолларга тўхталасак. Даввогар Мохмур Бўтаева (исм-шарифлар ўзгартирилди) жавобгар Хўжамурод Бўтаев билан қонуний никоҳдан ўтиб, оила қуришган.

Мажмур янги китоб ўқувчиларни Олий Мажлиси Сенати Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ўтган беш йил мобайнидаги қонунчилик, назорат-таҳлил фаолияти, ўтказилган тадбирлар, конференция, давра суҳбати ва семинарлар ҳақида батафсил маълумотлар билан ҳам таништиради.

Фикримиз куруқ бўлмаслиги учун энди мисолларга тўхталасак. Даввогар Мохмур Бўтаева (исм-шарифлар ўзгартирилди) жавобгар Хўжамурод Бўтаев билан қонуний никоҳдан ўтиб, оила қуришган.

Даввогар М.Бўтаева учинчи фарзандига ҳомиладор пайтда оилавий келиш-

Мажмур янги китоб ўқувчиларни Олий Мажлиси Сенати Қонунчилик ва суд-ҳуқуқ масалалари қўмитасининг ўтган беш йил мобайнидаги қонунчилик, назорат-таҳлил фаолияти, ўтказилган тадбирлар, конференция, давра суҳбати ва семинарлар ҳақида батафсил маълумотлар билан ҳам таништиради.

Фикримиз куруқ бўлмаслиги учун энди мисолларга тўхталасак. Даввогар Мохмур Бўтаева (исм-шарифлар ўзгартирилди) жавобгар Хўжамурод Бўтаев билан қонуний никоҳдан ўтиб, оила қуришган.

Даввогар М.Бўтаева учинчи фарзандига ҳомиладор пайтда оилавий келиш-

Hikmat

DOHOLAP DAVOMI

Яхши қонун эзгу урф-одатлардан туғилади.

Қонунлар иллатларга барҳам бериб, яхшиликларга йўл очади.

Билим барча қулфат ва адашишларга қалқондир.

Ҳар бир довиюрак, ҳар бир ҳақиқатгўй одам Ватанига шон-шараф келтиради.

Ўз уйида бахтли бўлган кишигина ҳақиқий бахтиёрдир.

Саховатнинг энг буюк кўриниши фақат ватанга муҳаббат туфайли юзага келган.

Нафс ҳурқовуч отдан ҳам кўра қаттиқ юганлашга муҳтождир.

Иродали киши ўзининг ҳар бир сўзи ва ишида ҳамшира собит туради.

Maslahat

Самарали келишув

Қоидаларга амал қилингандагина рўёбга чиқади

(Давоми. Бошланиши учинчи бетда)

Бажарилган ишлар ниҳоятга етганда ёки шартномада назарда тутилган бўлса, босқичма-босқич пудратчи томонидан бюртмачига топширилади. Ишлар натижасининг пудратчи томонидан топширилиши ва бюртмачи томонидан қабул қилиб олиниши икки тараф имзолаган далолатнома билан расмийлаштирилади.

Қурилиш пудрати шартномасида назарда тутилган ёки шартнома юзасидан бажариладиган ишнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолларда иш натижасини қабул қилиб олишдан олдин дастлабки синов ўтказилиши керак. Бундай чоғда пудратчи бажарган иш фақат дастлабки синов ижобий натижа бергандагина қабул қилиб олиниши мумкин.

Қурилиш пудрати шартномасида назарда тутилган ёки шартнома юзасидан бажариладиган ишнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолларда иш натижасини қабул қилиб олишдан олдин дастлабки синов ўтказилиши керак. Бундай чоғда пудратчи бажарган иш фақат дастлабки синов ижобий натижа бергандагина қабул қилиб олиниши мумкин.

Қурилиш пудрати шартномасида назарда тутилган ёки шартнома юзасидан бажариладиган ишнинг хусусиятидан келиб чиққан ҳолларда иш натижасини қабул қилиб олишдан олдин дастлабки синов ўтказилиши керак. Бундай чоғда пудратчи бажарган иш фақат дастлабки синов ижобий натижа бергандагина қабул қилиб олиниши мумкин.

Азамат БОЛИЕВ, Пайарик туманидаги 3-сон давлат нотариал идораси нотариуси

Tafakkur gulshani

Махму САТТОР Нега шундай деймиз?

(Давоми. Бошланиши ўтган сонларда)

Юрган дарё, ўтирган буйра.

Халқимиз ушбу мақол билан инсонни ҳаракатта, меҳнатта, интилиш ва изланишга қўрайди. Дарҳақиқат, доимо яхшиликка, комилликка интилиш учун дарёдай оқиди, турли ўлкаларга сафар қилади, яхши-ёмонни кўради, йўл билади, одам танийди.

Мухобиллари: «Қимирлаган қир ошар», «Юрган йўлдан топади, ўтирган қайдан топади?».

Янгини эски асар.

Бу мақол тежамли, тадбирли бўлишга, исрофдан сақланишга ундайди. Тўғрига айтсак, мақолнинг ҳар қандай кийимни эскиргач, ташлаб юборма, унингда, яқинлашади, Шундай қилсангиз, янги олган кийимнинг тез эскирмайди, сенга кўп хизмат қилади, деган маъносини бор. Қўнма маънода эса, кекса отахону онахонларнинг фарзандлари, неварачевараларига насихатлари, дуолари тушунилади.

Мухобиллари: «Уйлигини топмаган кўчалгин тўлади-рар», «Ямасан янги бўлади, янгининг тенги бўлади».

Qonun va ijro

Маълумки, мивалӣ қонунчилигимизда ота-онанинг ҳуқуқ ва бурчлари қаторида фарзандлар зиммасидаги мажбуриятлар ҳам белгилаб қўйилган.

Фарзандлик бурчи уни ўз вақтида адо этиш ҳам фарз, ҳам қарз

Бундан ташқари Оила кодексидан ҳам ота-она ва фарзанд ўртасидаги муносабатлар тўғрисида батафсил тушунтиришлар берилган. Масалан, ушбу кодекснинг 109-моддаси талабига кўра, вояга етган, меҳнатга лаёқатли болалар меҳнатга лаёқатсиз, ёрдамга муҳтож ота-онасига таъминот беришлари ва улар тўғрисида гамҳўрлик қилишлари шарт. Айни чоғда, ота-онанинг давлат ва нодавлат муассасалар қарамонда эканлиги вояга етган меҳнатга лаёқатли фарзандларни ота-она ҳақида гамҳўрлик қилиш ва уларга моддий ёрдам кўрсатиш мажбуриятдан озод қилмаслиги кўрсатиб ўтилган.

Бирок шунга қарамай, ҳаётда ота-онанинги ёлғиз ташлаб кетадиган, қаровсиз қолдирадиган, ҳолидан хабар олмай қўйдиган фарзандлар ҳам борлиги кишини таажублантиради. Шу ўринда ҳаётини мисолга эътиборингизни қаратсак, Т.Жалилов (исм-шарифлар ўзгартирилган) фарзандлари устидан шикоят билан судга мурожаат қилди. Маълум бўлишича, Турсун ота турмуш ўртоғи билан болаларини улгайтириб, уйли-жойли қилишган. Турмуш ўртоғи вафотидан сўнг ёлғиз қолган отанинг ҳолидан болалари хабар олмай қўйишди. Айни чоғда меҳнат қилолмаслиги сабабли моддий жиҳатдан қийналиб қолган Турсун ота фарзандлари Э.Жалилов ва Х.Жалиловдан таъминот ундириб беришни сўраган. Қизиғи шундаки, бир неча марта суд жараёнига қабул қилинган қарамай, жавобгарлар урсиз сабабларга кўра келмагани боис суд ишни Фуқаролик процессуал кодексининг 224-моддаси талабига асосан кўриб чиқини лозим топди.

Судда жавобгарлар — Э.Жалилов ва Х.Жалилов, ҳақиқатан ҳам, онаси вафот этганидан сўнг ишлаб яшиб дамолд олишлари қарамай, оталари меҳнатга лаёқатсизлигини била туриб, унинг ҳолидан хабар олмай қўйишди, унга бирор-бир тарзда гамҳўрлик қилишмаётгани аниқланди. Суд даврони қаноатлантириб, даввогарнинг фойдасига жавобгарлардан ҳар ойда энг кам ойлик иш ҳақининг ярим баравари миқдориди таъминот ундиришни лозим топди.

Холбуки, ота-она учун фарзанднинг бойлиги эмас, биргина ширин сўзи, эътибори муҳим. Э.Жалилов билан Х.Жалилова ҳам буни ўз вақтида англаб етишганида, тортишувга ҳолат қолмасди. Юқоридagi мисол билан биз бир инсонни яхшилаб, бошқасини ёмонлаш ниятида эмасмиз, аксинча, ҳар бир кишининг ота-онаси олдида фарзандлик мажбурияти борлигини, уни эсдан чиқариш одамийликка хилоф эканлигини таъкидламоқчимиз, холос.

У.ҚОДИРОВ, фуқаролик ишлари бўйича Наманган туманлараро судининг раиси Икромжон ОРИФЖОНОВ, «Куч — адолатда» муҳбири

(Давоми. Бошланиши учинчи бетда)

Валижон таъминотчи «тоғ»дан бу иш қилидан келишини эшитгач, У.Холматовни эргаштириб, Асака шаҳрига — Х.Убайдуллаев вақтинча яшайдиган уйга олиб боради. Х.Убайдуллаев «мижоз»га ваъдани қуюқ қилади, бу борада ўзига ҳеч қандай муаммо тўсик бўлмаслигини таъкидлайди.

Миш-миш тез тарқалади. Умиджоннинг бир ой ичидида «Нексия»ли бўлаётганини эшитган Бахтиёр отасига янги «Дамас» олиш ҳақида гап очади. Шу тариқа ота-бобул Абдусамиевлар ҳам Валижоннинг эшигидан кириб келишади.

— Холмурод тоғани тўрт-беш ойдан буён биланман, — дейди Валижон. — Назарда Валижон. — Назарда Валижон. — Назарда Валижон.

— Холмурод тоғани тўрт-беш ойдан буён биланман, — дейди Валижон. — Назарда Валижон. — Назарда Валижон.

Орадан ойлар ўтди. Аммо ваъда қилинган «Нексия»дан ҳам, «Дамас»дан ҳам дарак йўқ. Пул берган одамларнинг ҳам, уларни таништирган Валижон ҳамроқулловнинг ҳам янги машиналарини сўраб, жонлари ҳалак. Таъминотчи «тоғ»нинг эса «эрта-индин»и сира тугамайди. Шундай қонларнинг бирида...

У.Убайдуллаев кўнгирак қилиб, янги машиналарни шўбга қорхонасига етказиб келувчи ҳайдовчиларга У.Холматовни ҳам олиб, тезда Ангрндаги базага етиб келишларини айтади.

Jinoyat va jazo

Боришса, Жиззахга олиб кетиш учун ўн битта «Нексия» тайёрлаб қўйилган экан. — Менга қора ранглисини ваъда қилгандингиз-ку, — сўрайди У.Холматов Х.У.Убайдуллаевдан. — Буларнинг орасида сенга аталган йўқ, жиян, — жавоб қилади Х.Убайдуллаев хотиржамлик билан. — У Тошкентда, Сирғалидаги базага тушган. Ҳозир ҳайдовчилар билан битта «Нексия»ни Жиззахга ҳайдаб борасан. Сўнг уни сенга Тошкентдан олиб бераман. Таъминотчи «тоғ» янги машиналарнинг бирини В.Хамроқулловга, иккинчисини

У.Холматовга кўрсатиб, рулга ўтиришларини буюради. Уларни машина танлашларига йўл қўймади. Уларнинг номига ишончнома ёздириб, қўлларига тутқазди. Албатта, У.Холматовда

кундек равшан бўлди. Х.У.Убайдуллаев фирибгарлик йўли билан бошқаларнинг жуда кўп миқдордаги мулкларини қўлга киритган. Текин бойликни эгаларига қайтармаслик мақсадида жиний жавобгарликка тортилиб кетишларини режалаштириб, улар бошқараётган машиналар ўриндиқлари остига сунъий «далиллар»ни ташлаб қўйган. Йўлга чиқиб олдириган ички ишлар бошқармасига Андижон вилоятидан Жиззах вилояти ҳудудига тақиқланган моллар олиб кетилаётгани ҳақида ёлғон хабар берган.

Суд судланувчи Х.Убайдуллаевни Жиноят кодексининг 168-моддаси 3-қисмининг «а» банди ва 237-моддаси 2-қисмининг «а», «б» бандлари билан айбли деб топди. Унга Жиноят кодексининг 45-моддасига кўра, транспорт воситалари савдоси билан шуғулланувчи қорхона ва ташкилотларда мансабдорлик ва моддий жавобгарлик вазифаларида ишлаш ҳуқуқидан икки йилга маҳрум қилинган ҳолда, узил-кесил тўрт йил озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди. Суд жабрланувчилар У.Холматовга етказилган 15 миллион, А.Абдусамиевга етказилган 12 миллион сўмлик зарарини судланувчи тўлиқ қоплагани учун ишнинг бу қисмини муҳокамадан қолдирди.

Нияти бузуқ «тоғ»нинг қилмишлари шу тариқа барҳам топди.

Жавлон ЖАББОРОВ, жиний ишлари бўйича Дўстлик тумани судининг раиси Абдухамид ХУДОЙБЕРДИЕВ, «Куч — адолатда» муҳбири

Суд судланувчи Х.Убайдуллаевни Жиноят кодексининг 168-моддаси 3-қисмининг «а» банди ва 237-моддаси 2-қисмининг «а», «б» бандлари билан айбли деб топди. Унга Жиноят кодексининг 45-моддасига кўра, транспорт воситалари савдоси билан шуғулланувчи қорхона ва ташкилотларда мансабдорлик ва моддий жавобгарлик вазифаларида ишлаш ҳуқуқидан икки йилга маҳрум қилинган ҳолда, узил-кесил тўрт йил озодликдан маҳрум этиш жазоси тайинланди. Суд жабрланувчилар У.Холматовга етказилган 15 миллион, А.Абдусамиевга етказилган 12 миллион сўмлик зарарини судланувчи тўлиқ қоплагани учун ишнинг бу қисмини муҳокамадан қолдирди.

Нияти бузуқ «тоғ»нинг қилмишлари шу тариқа барҳам топди.

Жавлон ЖАББОРОВ, жиний ишлари бўйича Дўстлик тумани судининг раиси Абдухамид ХУДОЙБЕРДИЕВ, «Куч — адолатда» муҳбири

Куч—АДОЛАТДА МУАССИС: Ўзбекистон Республикаси Олий суди

Бош муҳаррир: Шодикул ҲАМРОЕВ Газета Ўзбекистон Матбуот ва ахборот агентлиги томонидан 030 рақам билан рўйхатга олинган.

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ Бўритош МУСТАФАЕВ Олимжон ИСМАИЛОВ Шерали РАҲМОНОВ Мажуда РАҲАБОВА Нуриддинжон ИСМОИЛОВ Зарифжон МИРЗАҚУЛОВ Муҳаммад АЛИ

Навбатчи муҳаррир Алибек ЭРГАШЕВ Саҳифаловчи Шерзод ХАЙРУЛЛАЕВ

Газета «Шарк» нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида офсет усулида босилди. Манзили: Тошкент шаҳри, Буюк Турон кўчаси, 41. Манзиллими: Тошкент шаҳри, А.Қодирий кўчаси, 1. E-mail: kuch-adolatda@mail.ru Тел.: 239-02-54, 239-02-55 Буюртма: Г-318. Қоғоз бичими: А-2. Сотувда эркин нарҳда. Адади: 6506. 1 3 4 5 Топширилди: 2200